

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ДОГОВОРИТЕ ЗА ПРЕВОЗ ВО ПАТНИОТ СООБРАЌАЈ

Сл. Весник на Р. Македонија, бр.156 од 10.09.2015 година

Член 1

Во Законот за договорите за превоз во патниот сообраќај („Службен весник на Република Македонија“ број 23/13) по членот 3 се додаваат три нови члена 3-а, 3-б и 3-в, кои гласат:

„Член 3-а

Договор за превоз или налог за утовар на стока мора да биде напишан јасно и лесно разбирлив. Двосмислени или неразбирливи договорни одредби се толкуваат во полза на превозникот.

За нечесна се смета одредба во договор за превоз со која се забранува на превозникот да го раскине договорот, ако корисникот на превозот и/или организаторот на превозот не ги исполнил своите обврски.

За нечесна се смета одредба од договор за превоз што го обврзува превозникот да ги извршува своите обврски од договорот и покрај тоа што корисникот на превозот и/или организаторот на превозот не ги извршил или доцни со извршување на своите обврски.

За нечесна се смета одредба во договор за превоз со која се овластува корисникот на превозот и/или организаторот на превозот еднострано да го раскине или да го менува договорот, без образложение, без обесштетување, освен во случаи на крајна нужда.

За нечесна се смета одредба во договор за превоз со која се ослободува корисникот на превозот и/или организаторот на превоз или нивните вработени од одговорност за штета во случај на вина или од одговорност во случај на неисполнување на обврската што преставува основен елемент на договорот.

За нечесна се смета одредба од договорот за превоз со која корисникот на превозот и/или организаторот на превозот се ослободуваат од одговорност за правните и скриените материјални недостатоци на истиот.

За нечесна се смета одредба во договор за превоз со која се определува неразумен рок во кој превозникот треба да го изврши превозот или да достави документација како доказ за извршена услуга кога примачот на стоката е истовремено и нарачател на превозот.

За нечесни одредби во договор за превоз се сметаат и оние со кои во случај на спор:

- се ограничуваат доказните средства што може да ги користи превозникот;
- го принудуваат превозникот да се откаже од своите правни средства против корисникот на превозот и/или организаторот на превозот и
- му дозволуваат на корисникот на превозот и/или организаторот на превозот, избор на определено место за седиште или живеалиште што е наведено во договорот, својата тужба да ја изјави во место што е различно од важечките домашни прописи за стварна и месна надлежност.

За нечесна се смета одредба во договор за превоз со која однапред апстрактно се утврдува износот на надоместок на штета, што може да се бара во случај на неисполнување или доцнење при извршување на обврските на превозникот преземени со договорот што очигледно го надминуваат обемот на штетата што корисникот на превозот и/или организаторот на превозот може да ја претрпи заради неисполнување или доцнењето на превозникот.

За нечесна се смета одредба во договор за превоз со која на корисникот на превозот и/или организаторот на превозот му се дозволува во случај на неисполнување или раскинување на договорот да ги задржи износите кои

требало да ги плати утврдени со договорот без во исто време да се утврди правото на превозникот да наплати еквивалентен износ од корисникот на превозот и/или организаторот на превозот во случај на негово неисполнување или раскинување на договор.

За нечесна се смета одредба во договор за превоз кога превозникот има право да го раскине договорот без претходна најава.

За нечесна се смета одредба во договор за превоз со која на несоодветен начин се исклучуваат или ограничуваат законските права и должности на превозникот во однос на корисникот на превозот и/или организаторот на превозот, во случај на целосно или делумно неисполнување на договорните обврски од страна на корисникот на превозот и/или организаторот на превозот.

За нечесна се смета одредба во договорот за превоз со која на несоодветен начин се исклучуваат или ограничуваат законските права и должности на превозникот во однос на организаторот на превозот, со плаќање на оштета, во случај кога превозникот презема договорни обврски со друг организатор на превоз за корисник на превоз кој претходно имал потпишани договори со првиот организатор на превоз.

При оценување на одредба од договор за превоз дали е чесна или не, ќе се земе предвид карактерот и видот на превозот предмет на договорот, сите околности пред и при склучување на договорот, другите договорни одредби, важечките законски одредби во националното законодавство како и традиционалните деловни обичаи за превоз во патниот сообраќај.

За нечесна ќе се смета одредба во договорот за превоз со која не се дозволува да се оценува дали се чесни договорните одредби за услугата и цената, доколку тие одредби се јасни и лесно разбирливи.

Нечесната договорна одредба е ништовна. Ништовноста на одделни одредби/одредба од договорот не повлекува ништовност и на самиот договор, доколку истиот може да опстане без ништовната одредба/одредби.

Член 3-б

Право на преземање активности за покренување тужба пред надлежен суд за примена на договорни одредби меѓу економски субјекти кои се значително неправедни и нефер согласно со членот 3-а и спротивни на членот 105 од овој закон, покрај превозниците имаат и асоцијациите, здруженијата и независни професионални организации основани согласно со закон, кои ги застапуваат интересите на соодветните економски оператори.

Член 3-в

Одредбите од деловните трансакции за кои е склучен договор за превоз меѓу економските оператори, кои не се во согласност со одредбите од овој закон, се сметаат за ништовни и немаат правно дејство.

Цесијата, асигнацијата, преземањето или пристапувањето кон долг, компензацијата и други слични облигациони договори не смеат да се користат на начин кој ќе предизвика одложување на исполнувањето на паричните обврски во согласност со утврдените рокови на овој закон.

Се смета за ништовна секоја облигација напишана во договор за превоз што значи промена или условеност за начин на исплата на надоместок за извршен превоз согласно со ставовите 1 и 2 на овој член."

Член 2

Во членот 5 став 1 во точката 16 по зборот „предмет“ се додаваат зборовите: „во течна, кашеста, гасовита или цврста состојба“.

Во точката 18 сврзникот „и“ се заменува со точка и запирка.

Во точката 19 точката на крајот од реченицата се заменува со точка и запирка и се додаваат дванаесет нови точки 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30 и 31, кои гласат:

„20. Мустра е примерок од стока во течна, кашеста или гасовита состојба (млеко, вино, масло, нафта, нафтени деривати и други слични производи) која се превезува рефус во специјално конструирани возила за таа намена, земена на самото место од товарено возило, запечатена на прописен начин и предадена на возачот;

21. Природни својства на стока се природна или механичка промена на стоката која се случува поради општо познати и прифатени основни карактеристики, како што се сушење, испарување, рѓа, кршење, угинување на жива стока, протекување и други промени кои настануваат без влијание на човечки фактор или груба негрижа;

22. Товарен лист во меѓународниот превоз е образец означен со назив „CMR“, кој е пропишан во точно одреден облик и форма врз основа на ЦМР Конвенција како единствен образец применлив на територијата на државите потписнички на ЦМР Конвенцијата.

Значењето на посебните полиња и обврските за пополнување на образецот се прифаќаат од ЦМР Конвенцијата како меѓународен документ ратификуван од страна на Република Македонија;

23. Инкотермс е кратенка за меѓународните трговски правила (Интернационал Комерциал Термс). Основната функција на Инкотермс правилата е да се дефинираат трошоците и ризиците распределени меѓу страните потписнички на купопродажен договор (купувач и продавач), а во врска со испорака, осигурување како и организација на превоз на стока како што е дефинирано и прифатено во купопродажниот договор. Врз основа на Инкотермс се врши дефинирање на страните во процесот на превоз, дали се испорачатели или примачи на стока во процесот на преземање на стока за превоз.

Примачот на стока, во согласност со Инкотермс правилата, во исто време може да биде и испорачател на стока;

24. Налог за утовар е договор за вршење на превоз на стока во кој се дефинираат сите обврски и права меѓу превозникот и налогодавецот за извршување на конкретен превоз на стока. Налогодавец може да биде организатор на превоз, испорачател или приемник на стока;

25. Договор за превоз потпишан врз основа на товарен лист во внатрешниот превоз односно со ЦМР образец во меѓународниот превоз, е договор од облигационен карактер по однос на количината, состојбата на амбалажата и/или стоката која не може да се пакува согласно со членот 57 став (1) од овој закон, за стока која се презема за превоз од и до одредена дестинација без разлика дали испорачателот е или не е корисник на превозот-налогодавач;

26. Парична обврска е износ за договорен надоместок за превоз на патници или стока при што износот е наведена во договор, или фактура или друго соодветно барање за исплата;

27. Фактура е документ во кој е наведен паричниот надоместок за превоз на патници или стока, надоместок за авто ден или вредност на одредена штета настаната при превоз во патниот сообраќај;

28. Задоцнето плаќање е неисполнување на парична обврска во роковите утврдени со овој закон;

29. Економски оператор во смисла на овој закон е корисник на превоз, организатор на превоз и превозник;

30. Одговорно лице во економски оператор е лицето кое има извршни овластувања во правното лице од точка 29 на овој член и

31. Казнета камата е камата утврдена согласно со одредбите од Законот за облигациони односи.“

Член 3

Во членот 6 став 2 зборот „во“ се заменува со зборовите: „со овој закон и со“.

Член 4

Во членот 7 став 2 по зборовите: „договорот за превоз“ се става запирка и се додаваат зборовите: „врз основа на одредбите од овој закон“.

Член 5

Во членот 10 по ставот 6 се додава нов став 7, кој гласи:

„Превозникот има право на надоместок за изгубен ден (авто ден) во случај кога корисникот на превоз и/или организаторот на превоз го врати од местото одредено за преземање на патници, во случај кога започнатиот превоз е прекинат по вина на корисникот на превозот и/или организаторот на превоз и во случај кога чекањата се подолги од договорените при извршување на договорен превоз.“

Ставот 7 станува став 8.

Член 6

Во членот 15 се додава нов став 2, кој гласи:

„Ако превозот не започне во времето што е одредено со договор за превоз по вина на корисникот и/или организаторот на превозот, превозникот има право на надоместок на штета на име авто ден за секој час доцнење.“

Член 7

Во членот 16 став 2 се менува и гласи:

„Доколку превозникот не го превезе патникот до местото на определување во рок од 60 минути во внатрешниот превоз на патници и во рок од 180 минути во меѓународниот превоз на патници, патникот има право да бара превозникот, заедно со багажот, да го врати на појдовното место и да му ја врати сумата платена за соодветниот превоз.“

Член 8

Во членот 21 став 3 по зборот „штетата“ се додава зборот „не“.

Член 9

Во членот 31 став 2 по зборот „штетата“ се додава зборот „не“.

Член 10

Во членот 33 по ставот 2 се додава нов став 3, кој гласи:

„Обврската за исплата на договорената превознина од налогодавачот преминува како солидарна обврска на другите учесници во процесот на превоз на стока, во случај на неисполнување на договорните обврски согласно со членот 104 ставови 5 и 6 од овој закон.“

Член 11

Членот 34 се менува и гласи:

„Договорот за превоз на стока може да се склучи во писмена форма или со образец од договор за меѓународен превоз на стоки (ЦМР образец) или товарен лист за внатрешен превоз или врз основа на потврден налог за утовар.“

Договорот за превоз во писмена форма се потпишува меѓу организатор на превоз и/или испорачател на стоката и/или примачот на стоката и превозникот, независно од тоа кој е испорачател, а кој примач на стока.“

Член 12

Во членот 38 став 1 точката 4 се менува и гласи:

„на превозникот, на негово барање, нарачателот на превозот му даде обезбедување за побарувањето што би можело да настане поради замена на стоката.“

Член 13

Во членот 48 став 2 по зборот „утовар“ се додаваат зборовите: „или на место“.

Член 14

Во членот 50 по ставот 1 се додава нов став 2, кој гласи:

„Износот на име надоместок на штетата врз основа на ставот 1 на овој член не може да биде поголем од сумата која корисникот на превозот би ја платил како разлика меѓу договорената сума за превоз и сумата која е платена на ново ангажираниот превозник за извршување на превозот и/или надоместокот кој го платил организаторот на превоз за неисполнување на превозот.“

Член 15

Во членот 52 по ставот 1 се додава нов став 2, кој гласи:

„Физичко присуство на стока во возило, во местото на истовар и/или во пред царинска постапка е „прима фаце“ доказ дека превозот е извршен од страна на превозникот.

Недостатокот на ЦМР образец и/или товарен лист за внатрешен превоз како доказ се заменува со налог за утовар, друг транспортен документ и/или документи кои ја пратат стоката, како и допис, односно известување во писмена форма од испраќачот на стоката кој дава целосни информации за предметната пратка.“

Член 16

Во членот 56 по зборот „испраќачот“ се додаваат зборовите: „и/или корисникот на превозот“.

Член 17

Во членот 57 став 1 по зборот „превозникот“ се става запирка и се додаваат зборовите: „доколку располага со разумни средства и можности за контролирање“.

По ставот 3 се додава нов став 4, кој гласи:

„Одредбите на ставовите 1 и 2 на овој член не се применуваат за стока која се превезува рефус, а особено за возила специјално конструирани за таа наменацистерна и/или цистерна контејнер како и за садови специјално конструирани за пакување на стока во течна состојба, прав или слична состојба.“

Член 18

Во членот 59 став 1 се менува и гласи:

„Примачот на стока согласно со паритетот на кој е продадена стоката (инкотермс правила) во својство на испраќач и/или испраќачот може да бара од превозникот, а превозникот да се согласи за определен паричен надоместок да изврши прием на стока со проверка на.“

Член 19

Во членот 61 став 3 по зборот „испраќачот“ се додаваат зборовите: „и/или примачот“.

Во ставот 4 по зборот „испраќачот“ се додаваат зборовите: „и/или примачот“.

По ставот 5 се додава нов став 6, кој гласи:

„Во случаи кога нарачател на превоз е организатор на превозот, тој е директно одговорен пред превозникот за нанесена штета од ставовите 3 и 4 на овој член.

Организаторот на превозот надомесокот за штета од ставовите 3 и 4 на овој член, по исплата на сумата на превозникот ја надоместува со барање доставено до корисникот на превозот согласно со паритетот на кој е продадена стоката (инкотермс правила).“

Член 20

Во членот 69 став 2 по зборот „истовар“ се додаваат зборовите: „односно местото на увозното царинење“.

Член 21

Во членот 72 став 3 по зборот „испраќачот“ се додаваат зборовите: „односно налогодавачот согласно со паритетот на кој е продадена стоката (инкотермс правила)“.

Ставот 6 се менува и гласи:

„Превозникот во случајот од ставот 5 на овој член има право да бара исплата на сума со која била оптоварена стоката, од примачот на стоката, доколку предметната сума ја исплатил на испорачателот на стоката на местото на утовар.“

Член 22

Во членот 73 став 2 зборовите: „бил договорен“ се заменуваат со зборовите: „би бил одговорен“.

Член 23

Во членот 85 став 2 во првата реченица по зборот „приговор“ се додаваат зборовите: „до превозникот и“.

По ставот 4 се додава нов став 5, кој гласи:

„Барање за оштетувањата на стоката што не можеле да се забележат во часот на предавањето (истовар) од ставот 2 на овој член, е валидно во случаи кога стоката се истовара во магацински простор на примачот на стоката, во присуство на лица вработени кај примачот на стока, односно и во друг склад само под услов да постојат докази дека штетата можела да настане исклучиво во процесот на превоз, а не поради активности при утовар и/или растовар и чување на стоката во привременниот склад, во период не подолг од 10 работни дена од датата на истовар.“

Член 24

Членот 98 се менува и гласи:

„Износот на штетата за кој превозникот одговара поради целосно губење или оштетување на стоката не може да биде поголем од надоместокот утврден во членот 62 став 2 од овој закон.

Износот на штета како надоместок за кусок на стоката дадена за превоз не може да надмине 50 денари по килограм.

Покрај износот од ставовите 1 и 2 на овој член, превозникот е должен да му ја надомести на испраќачот и/или организаторот на превоз однапред платената превознина и другите трошоци настанати во превозот на стоката, во целост ако станува збор за загубување на стоката, а сразмерен износ на штета од превознината ако станува збор за оштетување на стоката. Покрај тоа царината и

другите трошоци во врска со превозот на стока треба да се надоместат во целост во случај на потполно губење, а во случај на делумно губење во сооднос према загубата и тука не влегуваат никакви други оштети.

Во случај на задоцнување со предавањето на стоката, превозникот е должен да плати една десеттина од превознината за секој ден задоцнување, но не повеќе од една третина од вкупната превознина.

Ако испраќачот на стоката и/или организаторот на превозот докаже дека поради задоцнување со предавањето на стоката претрпел штета, превозникот е должен да ја плати докажаната штета, но најмногу до двоен износ на превознината.

Барањата за надоместок на штета заради задоцнување од ставовите 4 и 5 на овој член се доставува до превозникот во писмена форма најдоцна во рок од пет работни дена од денот на предавањето на стоката, во спротивно се губи правото на надоместок на штета.“

Член 25

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.